

ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ
สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
เลขที่ 113 ตำบล คลองหนึ่ง อำเภอ คลองหลวง จังหวัด ปทุมธานี 12120
โทร.02-664-6700 ต่อ 3324 , 3329

.....

การขยายผลการปลูกข้าวพันธุ์ ธีณสิริน (กข6 ด้านทานโรคไหม้)

23-24 สิงหาคม 2556 ณ จ. น่าน และ จ. ลำปาง: ไบโอเทค นำคณะสื่อมวลชนลงพื้นที่ จ. น่าน และ จ. ลำปาง เพื่อติดตามผลโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวธีณสิริน (กข6 ด้านทานโรคไหม้) สู่ชุมชน ผลจากการดำเนินโครงการนี้มีผลให้เกษตรกรมีศักยภาพในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี เพื่อใช้ภายในชุมชน และกระจายไปสู่ชุมชนเครือข่ายอื่นๆ จนประสบความสำเร็จจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มต่างๆ นอกจากนี้ ไบโอเทค เข้าช่วยแก้ปัญหาข้าวไม่เพียงพอต่อการบริโภค โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีนี้ให้แก่โรงเรียนวัดพระธาตุแช่แห้ง ซึ่งเป็นหนึ่งในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จ. น่าน ที่เข้าร่วมโครงการ โดยมีเป้าหมายเพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนมีข้าวเพียงพอสำหรับพระภิกษุ และชาวบ้านในพื้นที่บริโภคตลอดทั้งปี

การถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่มือเกษตรกร

ดร. กัญญาณี ศรีธัญญา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์น่าน กล่าวว่า “ปัจจุบันการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวในภาพรวมของประเทศ ยังมีปริมาณที่ไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร ปัญหาที่ตามมาคือเกษตรกรขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีและการกระจายเมล็ดพันธุ์ดีสู่พื้นที่เพาะปลูกที่อยู่ตามภูมิภาคต่างๆ ยังไม่ทั่วถึง เกษตรกรจึงปลูกและเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เอง ก่อให้เกิดปัญหาตามมาทั้งข้าวตืด ข้าวแดง ข้าวแฉะ หรือข้าววัชพืช เป็นสาเหตุให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำและคุณภาพข้าวสารต่อยลงไม่สม่ำเสมอ ดังนั้น ไบโอเทค สวทช. จึงร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชภัฏวชิรเวศน์น่าน ชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่น สร้างต้นแบบในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ยั่งยืนผ่านชุมชน โดยให้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายเพื่อใช้ภายในชุมชนและกระจายไปสู่ชุมชนเครือข่ายอื่นๆ รวมทั้งสนับสนุนองค์ความรู้ด้านวิชาการแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและสร้างขีดความสามารถของเกษตรกรในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้มาตรฐาน”

ปัจจุบัน ไบโอเทค สวทช. จึงร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชภัฏวชิรเวศน์น่าน สนับสนุนการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกร ชุมชนเครือข่ายอื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จในการผลิตเมล็ดพันธุ์ขยายและเมล็ดพันธุ์จำหน่าย ในพื้นที่ จ. น่าน และ จ. ลำปาง อาทิ วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ อ. ภูเพียง, กลุ่มเกษตรกร อ. เชียงกลาง, ศูนย์การเรียนรู้ใจโก้ (มูลนิธิอภัยเมื่อน่าน) จ. น่าน และ กลุ่มเมล็ดพันธุ์บ้านสามขา อ.แม่ทะ จ.ลำปาง

ข้าวธีณสิรินกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม

สืบเนื่องจากการที่ สวทช. น้อมเกล้าฯ ถวายเมล็ดพันธุ์ข้าวเหนียวด้านทานโรคไหม้ "ธีณสิริน" จำนวน 1,000 กิโลกรัม แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อปี 2544 เพื่อพระราชทานแก่กลุ่มโรงเรียนพระ

ปรียัติธรรม ซึ่งประสบปัญหาข้าวไม่เพียงพอสำหรับสามเณรและพระภิกษุบริโภคตลอดทั้งปีนั้น สวทช. และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ลำปาง จึงได้จัดอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คุณภาพดี ให้โรงเรียนพระปริยัติธรรมดังกล่าว นอกจากนี้เป็น การส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนมีข้าวเพียงพอต่อการบริโภคตลอดทั้งปี ยังส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างวัด ชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาครัฐ ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนอย่างยั่งยืน

เกี่ยวกับข้าว“ธัญสิริน” เป็นชื่อพันธุ์ข้าวเหนียวที่ได้รับพระราชทานนามจาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2553 ซึ่งข้าวพันธุ์นี้เป็นผลงานการวิจัยและพัฒนาพันธุ์ร่วมกันระหว่างไบโอเทค มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรมการข้าว และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา โดยใช้เทคโนโลยีเครื่องหมายโมเลกุลในการคัดเลือกร่วมกับการปรับปรุงพันธุ์แบบวิธีมาตรฐาน จนได้ข้าวเหนียวที่เป็นพันธุ์ข้าวไวต่อช่วงแสง ต้านทานต่อโรคไหม้ แตกกอได้ดี มีลำต้นแข็งแรงทนการหักล้ม คุณภาพการหุงต้มดี และมีกลิ่นหอมเหมาะสำหรับปลูกในพื้นที่นาฉนวนในเขตภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เสี่ยงต่อการระบาดของโรคไหม้

ผู้ส่งข่าว นางสาวอุดมรัตน์ วัฒนกุล
งานประชาสัมพันธ์ ไบโอเทค
โทร. 02-564-6700 ต่อ 3324
โทรสาร 02-564-6705
www.nstda.or.th, facebook

ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

1. วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ อ. ภูเพียง จ. น่าน จากการที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ทำให้กลุ่มเกษตรกร ต.ฝายแก้ว อ.ภูเพียง จ.น่าน มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็น วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ ขึ้น เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเหนียว “พันธุ์ธัญสิริน” จำหน่ายในชุมชน และชุมชนใกล้เคียง นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องปลูกข้าว เครื่องเกี่ยวข้าวแบบเดินตาม เครื่องนวดข้าว และกระสอบฟางบรรจุเมล็ดพันธุ์ เพื่อร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ภูเพียง ในการส่งเสริมให้ชุมชนมีขีดความสามารถในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีเพื่อใช้ในชุมชน และเหลือขายเพื่อเป็นรายได้เสริมต่อไป
2. กลุ่มเกษตรกร อ. เชียงกลาง จ. น่าน จากปัญหาการขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวอยู่ไกลจากพื้นที่ ทำให้เกษตรกรเกิดกระบวนการเรียนรู้ในการพึ่งพาตนเองด้านเมล็ดพันธุ์ ซึ่งต่อมาเมื่อเกษตรกรนำข้าวพันธุ์ธัญสิรินมาปลูกทดสอบ ภายใต้คำแนะนำ การดูแลจากนักวิชาการจากสำนักงานเกษตรอำเภอเชียงกลาง พบว่าข้าวเหนียวพันธุ์ธัญสิรินมีคุณสมบัติ และให้ผลผลิตตรงกับความต้องการของเกษตรกร จึงได้ดำเนินการผลิตเมล็ดพันธุ์และกระจายไปยังชุมชนใกล้เคียงในภาคเหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือ
3. ศูนย์การเรียนรู้ใจโก้ (มูลนิธิอีกเมืองน่าน) ทำหน้าที่เชื่อมระหว่างเกษตรกร นักวิชาการและสถาบันต่างๆ มีกระบวนการโรงเรียนชาวนาเพื่อสร้างความสามารถให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์ จากพันธุกรรมข้าวอย่างยั่งยืน จากการอนุรักษ์พันธุกรรมข้าวพื้นเมือง และปลูกทดสอบพันธุ์ข้าวต่างๆ โดยให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการตั้งโจทย์การพัฒนาพันธุ์ข้าว เนื่องจากปัญหาในแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน ทำให้การกระจายพันธุ์ข้าวพันธุ์ใหม่เป็นไปอย่างรวดเร็ว เพราะสามารถตอบโจทย์ปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรได้ ทำให้กลุ่มอีกเมืองน่าน เป็นกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรให้การยอมรับเป็นอย่างมาก และจากปัญหาอุทกภัยปี 2554 พื้นที่ปลูกข้าวใน จ. น่าน ได้รับความเสียหาย ทำให้เกษตรกรไม่มีเมล็ดพันธุ์ปลูกซ่อมแซม มูลนิธิอีกเมืองน่าน ซึ่งมีเครือข่ายผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้รวบรวมเมล็ดพันธุ์ข้าวและส่งให้ทางมูลนิธิฯ นำเมล็ดพันธุ์ไปให้เกษตรกรปลูกซ่อมแซม ซึ่งการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว นั้น ก่อให้เกิดความมั่นคงด้านเมล็ดพันธุ์ที่ยั่งยืนต่อไป
4. กลุ่มเมล็ดพันธุ์บ้านสามขา อ.แม่ทะ จ.ลำปาง เกษตรกรในชุมชนบ้านสามขา ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านวิชาการในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวให้ได้มาตรฐาน ตลอดจนความรู้เรื่องเทคโนโลยีและวิธีการต่างๆ ในการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน เช่น การปลูกข้าวเส้นเดียวทำให้ประหยัดเมล็ดพันธุ์ และทำให้ข้าวแสดงศักยภาพในการแตกกอและออกรวงได้เต็มที่ การทำปุ๋ยน้ำหมักจากเศษเหลือทิ้งทางการเกษตรที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นเพื่อป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชที่สำคัญเพื่อลดการใช้สารเคมี เป็นต้น ทำให้กลุ่มเกษตรกรมีการจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนขึ้น โดยมีการผลิตข้าวอินทรีย์ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ข้าวกล้อง จำหน่ายให้แก่ผู้ที่สนใจ ซึ่งได้ร่วมกับ สวทช. ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อบรรจุข้าวกล้องของกลุ่มผลิตข้าวอินทรีย์บ้านสามขา